

Thiết kế trò chơi để đánh giá thường xuyên vào dạy học số tự nhiên trong môn Toán ở các trường tiểu học thành phố Thủ Dầu Một

Lê Thị Hồng Xuân*

*ThS.Trường Đại học Thủ Dầu Một

Received: 05/6/2024; Accepted: 14/6/2024; Published: 26/6/2024

Abstract: Mathematics is a science that studies certain aspects of the real world, possessing a system of fundamental knowledge and cognitive methods essential for daily life and work. To help students achieve high results and confidence in learning mathematics, the incorporation of mathematical games by teachers is indispensable in math lessons. When participating in learning games, children imagine, contemplate, experiment, and reason to achieve results without feeling like they are learning. This reduces the dryness of math lessons and makes the learning process more natural and engaging. Math learning games actively engage students. In practice, the use of games for continuous assessment in teaching natural numbers in mathematics at primary schools in Thu Dau Mot city has not been regularly implemented, necessitating measures to address this limitation.

Keywords: Teaching natural numbers, continuous assessment, primary school mathematics, game design

1. Đặt vấn đề

Để đáp ứng được yêu cầu phát triển của xã hội, cùng với việc đổi mới cách thức kiểm tra đánh giá, phương pháp dạy học theo chủ chương của nghị quyết Hội nghị lần thứ 8, Ban Chấp hành Trung Ương khóa XI với nội dung Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đáp ứng yêu cầu Công nghiệp hóa - Hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng Xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế, người thầy cần phải chuẩn bị cho từng HS phương pháp học tập thích ứng với đời sống xã hội, hòa nhập vào phát triển cộng đồng. Trong giờ học, người thầy không chỉ quan tâm tới lý thuyết mà còn chú trọng đến các kỹ năng thực hành, vận dụng kiến thức năng lực phát hiện và giải quyết các vấn đề thực tiễn. Qua đó HS tự nắm được kiến thức mới, đồng thời rèn luyện về phương pháp học tập, tìm tòi, nghiên cứu (Đảng cộng sản Việt Nam, 2011). GV hướng dẫn cho HS phát triển năng lực tự đánh giá và điều chỉnh cách học, biết giải quyết các vấn đề nảy sinh trong các tình huống thực tiễn bằng nhiều các phương pháp, biện pháp và hình thức khác nhau.

Cấp tiểu học là cấp học rất quan trọng trong việc đặt nền móng cho việc hình thành và phát triển toàn diện nhân cách của HS. Việc tổ chức trò chơi học tập ở một số môn học đối với HS tiểu học là một trong những yêu cầu cần thiết nhằm khắc sâu kiến thức cho các em, góp phần nâng cao chất lượng dạy học. Toán học là một trong những môn học cơ bản quan trọng của chương trình tiểu học. Trò chơi học toán sẽ tích

cực hóa hoạt động của HS, sự khô khan trong giờ học toán được giảm nhẹ, quá trình học tập sẽ diễn ra một cách tự nhiên hơn, hứng thú hơn. Tuy nhiên, thực tế cho thấy, việc sử dụng trò chơi để đánh giá tự nhiên vào dạy học số tự nhiên trong môn toán ở các trường tiểu học thành phố Thủ Dầu Một vẫn còn mang tính hình thức do chưa nhận thức đúng tầm quan trọng của việc sử dụng trò chơi để đánh giá trong dạy học môn toán. Kết quả cho thấy nhiều HS vẫn còn thiếu tự tin trong việc học toán. Điều này ảnh hưởng rất lớn cho sự phát triển toàn diện của HS. Nội dung bài viết, tác giả thiết kế một số trò chơi nhằm giúp cho công tác sử dụng trò chơi để đánh giá thường xuyên vào dạy học số tự nhiên trong môn toán ở các trường tiểu học thành phố Thủ Dầu Một đạt hiệu quả cao hơn, nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Các khái niệm cơ bản:

2.1.1. Đánh giá thường xuyên

Đánh giá thường xuyên là đánh giá trong quá trình học tập, rèn luyện, của HS, được thực hiện theo tiến trình nội dung của các môn học và các hoạt động giáo dục khác, trong đó bao gồm cả quá trình vận dụng kiến thức, kỹ năng ở nhà trường, gia đình và cộng đồng (Nguyễn Thị Vân Hương, 2004).

2.1.2. Trò chơi

Theo từ điển Tiếng Việt định nghĩa: Trò chơi là hoạt động bày ra để vui chơi, giải trí. Là hoạt động diễn ra trước mắt người khác để mua chơi. Là hoạt

động giải trí hoặc nghỉ ngơi, nhằm mục đích cho vui (Viện ngôn ngữ học, 2007).

2.1.3. Trò chơi học tập

Trò chơi học tập là trò chơi có luật và những nội dung cho trước, là trò chơi của sự nhận thức, hướng đến sự mở rộng, chính xác hoá, hệ thống hóa các biểu tượng đã có nhằm phát triển các năng lực trí tuệ, giáo dục lòng ham hiểu biết của trẻ - trong đó nội dung học tập kết hợp với hình thức chơi (Trần Thị Ngọc Trâm, 2002).

2.2. Quy trình tổ chức trò chơi trong môn Toán ở Tiểu học

* Bước 1: Lựa chọn trò chơi: Xác định mục tiêu, yêu cầu cần đạt của hoạt động, định tổ chức trò chơi (hình thành, phát triển tri thức, củng cố tri thức hay luyện tập kỹ năng, kỹ xảo). Lựa chọn trò chơi phù hợp với yêu cầu, mục tiêu cần đạt được, điều kiện thực tế,...

* Bước 2: Chuẩn bị tổ chức trò chơi: Thiết kế giáo án. Trong giáo án này chúng ta cần xác

định mục tiêu cần đạt của trò chơi; chuẩn bị các phương tiện vật chất để thực hiện trò chơi và cách tiến hành chơi (nội dung chơi, luật chơi, cách đánh giá).

* Bước 3: Tổ chức trò chơi

- Đặt vấn đề: GV giới thiệu tên trò chơi, nêu yêu cầu của trò chơi.

- Hướng dẫn trò chơi: GV giới thiệu rõ ràng nội dung chơi và phổ biến luật chơi. GV có thể làm mẫu, hướng dẫn chơi thử nếu cần thiết

- Thực hiện chơi: HS thực hiện trò chơi theo các hoạt động đã nêu. GV theo dõi quá trình hành động, thực hiện luật chơi của HS. Theo dõi khả năng sáng tạo của HS trong trò chơi, động viên khuyến khích hoặc uốn nắn kịp thời để trò chơi đạt hiệu quả.

* Bước 4: Nhận xét, đánh giá kết quả sau khi chơi về: Mức độ nắm vững luật chơi và thực hiện trò chơi; Thành tích của HS trong trò chơi; Những quan hệ của HS trong nhóm chơi; GV nhận xét tổng kết; Phát phần thưởng (nếu có); Rút ra bài học.

2.3. Thiết kế trò chơi để đánh giá thường xuyên và dạy học số tự nhiên trong môn toán ở các trường tiểu học thành phố Thủ Dầu Một

2.3.1. Trò chơi khởi động bài: Trò chơi “**Dẫn ngựa về chuồng**” (Bài: Phép cộng trong phạm vi 8, Toán 1) (Đỗ Đình Hoan (chủ biên), 2003).

* Bước 1: Lựa chọn trò chơi: Trò chơi được sử dụng khi chuẩn bị vào bài mới với mục đích kiểm tra bảng cộng trong phạm vi 7.

- Mục đích: HS nói đúng phép tính với kết quả đúng; Rèn tính nhanh nhẹn, chính xác cho các em; GV đánh giá khả năng nắm kiến thức đã học của HS.

* Bước 2: Chuẩn bị: Thời gian chơi: 5 phút;

- Hình thức tổ chức: theo nhóm (các nhóm có số người tham gia bằng nhau)

- GV chuẩn bị 2 bảng phụ (giống nhau) có ghi các phép tính cho 2 nhóm; phiếu học tập cả lớp.

- Luật chơi: Mỗi em chỉ được dẫn một con ngựa về chuồng (nói một phép tính với kết quả đúng)

* Bước 3: Tổ chức chơi

- GV giới thiệu tên trò chơi: Dẫn ngựa về chuồng.

- Nêu luật chơi, chọn nhóm 2 HS tham gia chơi

- Hướng dẫn HS chơi: GV chuẩn bị sẵn 2 khổ giấy lớn ghi sẵn phần bài tập. Các đội tham gia chuẩn bị, khi GV hô “Bắt đầu” thì lần lượt mỗi em trong nhóm “Dẫn một con ngựa về chuồng”.

- Thực hiện chơi:

4 + 3	3 + 3	5 + 2
2 + 4	7	1 + 6
7 + 0	1 + 5	1

* Bước 4: Nhận xét kết quả

- Khi có hiệu lệnh hết giờ, GV hướng dẫn các bạn dưới lớp theo dõi nhận xét nhóm nào dẫn đúng luật chơi và được nhiều số ngựa về chuồng hơn là nhóm đó thắng.

- GV tổng kết, nhận xét về các nhóm, qua đó đánh giá khả năng nắm vững bảng cộng 7 của từng HS trong nhóm, khả năng phối hợp với các bạn...

- Tuyên dương nhóm thắng cuộc.

2.3.2. Trò chơi trong khi dạy: Trò chơi “**Hiểu ý đồng đội**” (Bài: Tính chất giao hoán của phép cộng, Toán 4) (Đỗ Đình Hoan (chủ biên), 2003). Trò chơi được sử dụng trong khi dạy, khi hình thành kiến thức cho HS nhằm kiểm tra khả năng hiểu và vận dụng bài của các em.

* Bước 1: Lựa chọn trò chơi. Mục tiêu: đánh giá khả năng nắm vững tính chất giao hoán của phép cộng, kỹ năng vận dụng linh hoạt các tính chất để tính toán.

* Bước 2: Chuẩn bị trò chơi: Thời gian: 5 – 7 phút

- Phương tiện: 2 rô đựng các tấm bìa cứng, trong đó mỗi thẻ ghi giá trị của các cột $a+b$, $b+a$.

- Luật chơi: Khi GV hô “bắt đầu” thì bạn thứ nhất cầm tấm thẻ có giá trị (VD thẻ có giá trị $125 + 52$) dính vào cột $a+b$ trên bảng rồi chạy về vỗ vào tay của bạn thứ hai. Bạn thứ hai tìm thẻ có giá trị (VD thẻ có giá trị $52 + 125$) chạy dính đúng vào cột $b+a$. Cứ thế đến khi hết thẻ. Mỗi bạn chỉ được tính 1 thẻ. Nếu dính 2 thẻ là vi phạm, hoặc chạy về chưa vỗ tay bạn mà bạn đã cầm thẻ chạy lên cũng vi phạm. Hết giờ mà 2 đội dính chưa xong thì đội nào dính được đúng nhiều hơn là thắng cuộc. Đội thua phải hát tặng đội thắng một bài hát.

* Bước 3: Tổ chức chơi

- GV giới thiệu tên trò chơi.

- Hướng dẫn HS chơi: Chọn 2 đội chơi. Hai đội xếp hàng theo kiểu chơi “Tiếp sức”; GV phổ biến luật chơi, cách chơi cho HS.

- HS thực hiện chơi.

* Bước 4: Nhận xét kết quả: GV hướng dẫn HS dưới lớp nhận xét về kết quả chơi, cách phối hợp chơi của các bạn trong từng đội. HS tự đánh giá về cách thực hiện luật chơi, kết quả mà mình đạt được. GV nhận xét về kết quả chơi của 2 đội, đánh giá khả năng hiểu và vận dụng kiến thức mới của HS.

* Phát triển trò chơi: có thể áp dụng để dạy các bài: Tính chất kết hợp của phép nhân; Tính chất giao hoán của phép nhân, luyện tập tính chất giao hoán, kết hợp của phép cộng, nhân (Đỗ Đình Hoan (chủ biên), 2003). Hoặc có thể vận dụng để HS thực hiện các bài tập dạng: Nêu kết quả tính và viết chữ số thích hợp vào chỗ trống; tính bằng cách thuận tiện nhất; tìm hai biểu thức có giá trị bằng nhau. Như vậy, tổ chức trò chơi học tập trong khi dạy, GV không chỉ làm không khí lớp học thay đổi, bớt căng thẳng mà còn có thể đánh giá khả năng nắm và hiểu bài của từng HS, khả năng làm việc nhóm... Không những thế, GV còn tạo điều kiện để HS tự đánh giá lẫn nhau và tự đánh giá chính mình. Từ đó, GV kịp thời có những biện pháp tiếp tục giảng dạy phù hợp với từng đối tượng HS. Trò chơi được tổ chức trong khi dạy, thời gian rất ngắn (từ 5 – 7 phút). Vì vậy các câu hỏi, bài toán được sử dụng không quá khó, không phức tạp nhưng đảm bảo các mục tiêu của bài.

2.3.3. Trò chơi kết thúc giờ dạy: Trò chơi “Nhắm nhanh – Nói đúng” (Bài: Phép cộng trong phạm vi 100, Toán 2) (Đỗ Đình Hoan (chủ biên), 2003).

* Bước 1: Lựa chọn trò chơi. Mục tiêu: Giúp HS củng cố phép cộng cho tổng bằng 100. Giúp GV đánh giá khả năng nắm bài, tính nhẩm của HS.

* Bước 2: Chuẩn bị trò chơi: Thời gian: 5 – 6 phút

- Phương tiện: GV chuẩn bị bộ thẻ số: 70, 84, 74, 78, 20, 26, 62, 30, 16, 61...; các bông hoa giấy để thưởng. HS chuẩn bị bảng con và phấn.

- Luật chơi: Tổ chức chơi tập thể. GV giơ một thẻ bất kì trong bộ thẻ số, HS có nhiệm vụ thêm một số nào đó sao cho số trên bảng cộng với số của cô giáo phải có kết quả bằng 100. Bạn nào tìm được số nhanh và đúng nhất thì được 1 bông hoa. Kết thúc trò chơi em nào có nhiều bông hoa hơn em đó đạt giải nhất, được một phần thưởng.

* Bước 3: Tổ chức trò chơi

- GV giới thiệu tên trò chơi.

- Hướng dẫn HS chơi: yêu cầu HS lấy bảng và phấn, GV nêu luật chơi, hướng dẫn HS cách chơi.

- Tổ chức cho HS chơi

* Bước 4: Nhận xét kết quả chơi

- Tổng kết, tuyên dương trao phần thưởng cho HS có nhiều bông hoa nhất.

- GV đánh giá khả năng tiếp thu và vận dụng bài của HS trong lớp. GV đánh giá khả năng vận dụng bài để tính toán của HS.

* Phát triển trò chơi: Tương tự trò chơi này có thể tổ chức được ở các dạng bài trừ các số trong phạm vi 100. Cộng, trừ các số tròn chục, tròn trăm, tròn nghìn, chục nghìn, trăm nghìn ở các lớp khác. Như vậy, trong một tiết học toán, khi GV sử dụng trò chơi vào những thời điểm thích hợp phù hợp với nội dung và mục tiêu của từng bài sẽ giúp không khí lớp học trở nên thoải mái hơn, giúp HS được vận dụng kiến thức đã học vào ngay trong tiết. Hơn thế, khi thực hiện trò chơi, sẽ giúp GV đánh giá được nhiều HS hơn, đánh giá thường xuyên một cách toàn diện hơn về cả khả năng nắm vững, vận dụng tri thức

3. Kết luận

Trò chơi học tập có tác dụng rất lớn đối với sự phát triển về mọi mặt của HS, nó là phương tiện giúp HS làm quen và khám phá thế giới, phát triển tư duy. Trò chơi được đưa vào dạy học môn toán ở các lớp bậc Tiểu học để tạo được hứng thú học tập ở các em, giúp các em lĩnh hội các tri thức toán học một cách nhẹ nhàng, sinh động và hấp dẫn. Ngoài ra cũng giúp GV đánh giá thường xuyên HS một cách chính xác và hiệu quả. Việc tổ chức trò chơi trong giờ học toán ở các lớp Tiểu học một cách có hiệu quả sẽ nâng cao được chất lượng dạy học, đáp ứng được yêu cầu đổi mới cách thức đánh giá và phương pháp dạy học toán trong trường Tiểu học hiện nay. Để nâng cao hiệu quả của việc đánh giá thường xuyên trong môn toán ở Tiểu học, khi tổ chức trò chơi học tập, người GV phải biết lựa chọn, thiết kế các trò chơi phù hợp với nội dung, mục tiêu của từng bài học, nắm bắt được các biện pháp, quy trình tổ chức trò chơi. Có như vậy mới duy trì được sự hứng thú chơi, nâng cao kĩ năng chơi, phát huy được tính tích cực, độc lập sáng tạo của HS. Với những trò chơi thiết kế được trình bày ở trên, tác giả hy vọng GV ở các trường tiểu học trên địa bàn thành phố Thủ Dầu Một sẽ áp dụng hiệu quả để nâng cao chất lượng dạy học môn toán, đáp ứng được yêu cầu đổi mới cách thức đánh giá và phương pháp dạy học toán trong trường Tiểu học hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng cộng sản Việt Nam. (2011). Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ 11. NXB Chính trị Quốc gia. Hà Nội.

2. Đỗ Đình Hoan (chủ biên). (2003). Toán 4, NXB Giáo dục.

3. Đỗ Đình Hoan (chủ biên). (2003). Toán 1, NXB Giáo dục.